

Obsah

Předmluva	13
Historie dětské stomatologie a náplň oboru (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	15
Základní údaje o vývoji dítěte, chrupu a čelistí (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	18
Somatický vývoj	18
Období novorozenecké	19
Období kojenecké	19
Batolivý věk	19
Předškolní věk	19
Školní věk	20
Období mladistvých	20
Vývoj chrupu	20
Dočasný chrup	23
Stálý chrup	23
Uložení zárodků v čelistech	24
Resorpce kořenů dočasných zubů a prořezávání stálých zubů	27
Vývoj čelistních kostí	27
Dolní čelist	28
Horní čelist	29
Zubní věk	30
Rozdíly mezi dočasnými a stálými zuby	34
Dočasné řezáky	38
Dočasné špičáky	40
Dočasné stoličky	43
Prvý dočasný molár	43
Druhý dočasný molár	43
Stomatologické vyšetření a plán ošetření (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	48
Stomatologické vyšetření	48
Anamnéza a pohled na dítě	48
Extraorální a intraorální vyšetření	49
Rentgenologické vyšetření	49
Ochrana před rentgenovým zářením	52
Pomocná vyšetření	53
Stanovení léčebného plánu	53
Věk dítěte	54
Kazivost chrupu	54
Zdravotní stav	54
Schopnost spolupráce	54
Ortodontické ohledy	55
Časové možnosti	55
Hmotné a personální vybavení ordinace	55

Naléhavost výkonu	55
Ošetření v celkové anestézii	55
Příprava dítěte na stomatologické ošetření (<i>J. Komínek, E. Rozkovcová</i>)	56
Psychologická příprava před stomatologickým ošetřením	56
Faktory ovlivňující postoj dítěte ke stomatologickému ošetření	56
Psychoprophylaxe ve stomatologii	59
Zásady jednání s dítětem	61
Zacházení se špatně spolupracujícími dětmi	64
Medikamentózní příprava	66
Příprava při dlouhotrvajících výkonech	68
Příprava špatně spolupracujících dětí	68
Příprava normálních dětí, u nichž je příčinou nespolupráce strach	69
Příprava dětí se sníženým intelektem	70
Příprava dětí, u nichž příčina špatné spolupráce není ovlivnitelná vůlí	70
Děti se zvýšeným dávivým reflexem	70
Děti se zvýšenou salivací	71
Děti s pohyby neovlivnitelnými vůlí	71
Děti s onemocněními provázenými kašlem	71
Preparáty a dávky	71
Poruchy vývoje zubů (<i>J. Komínek, E. Rozkovcová</i>)	75
Anomálie počtu zubů	77
Hypodoncie	77
Hyperodoncie	78
Dentes praelactei	79
Srostlice	80
Anomálie tvaru zubů	81
Taurodontismus	83
Anomálie velikosti zubů	83
Mikrodoncie	83
Makrodoncie	84
Anomálie polohy zubů	85
Poruchy tvorby zubních tkání	86
Hypomineralizace zubních tkání	86
Hypoplazie zubních tkání	87
Tetracyklinové změny zubních tkání	88
Fluoróza	90
Změny zubních tkání při fetální erythroblastóze	91
Změny při lues congenita	91
Dentinogenesis imperfecta hereditaria	92
Amelogenesis imperfecta hereditaria	94
Poruchy vývoje a prořezávání zubů z hlediska časového faktoru	95
Zpomalení vývoje zubů	95
Zpomalené prořezávání zubů	96
Urychlení vývoje zubů	97
Urychlené prořezávání zubů	97
Komplikace při prořezávání zubů	98
Preerupční komplikace	99
Krvácení do perikoronárního vaku zárodku zubu	99
Zánět sliznice překrývající perikoronární vak	99
Absces v perikoronárním vaku zubu připraveného k proříznutí	99
Komplikace postihující sousední zuby	100
Erupční komplikace	101

Gingivitis eruptiva	101
Dentitio difficilis	101
Prevence v dětské stomatologii (<i>J. Komínek, E. Rozkovcová</i>)	102
Hlavní zásady prevence	102
Prevence zubního kazu	103
Celková prevence zubního kazu	104
Význam fluóru v prevenci zubního kazu	105
Metabolismus fluóru	106
Toxikologie fluóru	107
Mechanismy účinku fluóru	109
Celková prevence zubního kazu sloučeninami fluóru	109
Fluoridace pitné vody	110
Fluoridové tablety	110
Fluoridace soli a mléka	110
Minerální vody	111
Místní profylaxe zubního kazu	111
Místní profylaxe sloučeninami fluóru	112
Pečetění fisur	112
Omezení účinku kariogenních vlivů	112
Místní účinek potravy	113
Hygiena ústní dutiny	114
Čištění zubů — domácí péče o chrup	115
Prostředky proti zubnímu plaku	115
Enzymatické inhibitory	115
Imunizace proti ústním mikroorganismům	115
Sanace chrupu jako profylaktické opatření	116
Prevence parodontopatií	116
Onkologická prevence	118
Záchovná stomatologie (<i>J. Komínek, E. Rozkovcová</i>)	118
Náplň a úkoly záchovné stomatologie v dětském věku	118
Rozdělení zubního kazu	120
Klinický obraz a diagnostika zubního kazu	120
Kojenecký a batolivý věk	121
Předškolní věk	121
Školní věk	122
Dočasný chrup	122
Význam ošetření dočasného chrupu	124
Ošetřování kazu dočasných zubů	124
Příprava kazivé dutiny	124
Povrchní kaz	125
Hluboký kaz	129
Kaz blízký dřeni	129
Výplňové materiály	130
Stálý chrup	130
Ošetřování kazu stálých zubů s nedokončeným vývojem	132
Příprava kazivé dutiny	132
Povrchní kaz	132
Hluboký kaz	132
Kaz blízký dřeni	132
Výplňové materiály	133
Příprava kavity před vložení výplně	133
Vyčištění kazivé dutiny	133

Zajištění suchého pracovního pole	133
Zhotovení výplně	134
Konečná úprava výplně	134
Onemocnění dřeně a ozubice dočasných zubů	135
Zánět dřeně	135
Akutní zánět dřeně	136
Chronický zánět dřeně	139
Nekróza a gangréna dřeně	140
Zánět ozubice	142
Akutní zánět ozubice	143
Chronický zánět ozubice	143
Onemocnění dřeně a ozubice stálých zubů s nedokončeným vývojem	144
Zánět korunkové části dřeně	145
Ireverzibilní poškození celé dřeně a apikálního parodontu	146
Zánět ozubice	149
Stomatochirurgie (<i>J. Komínek, E. Rozkovcová</i>)	150
Anestézie	150
Periferní znečitlivění	150
Povrchová anestézie	150
Injekční anestézie	150
Infiltrační anestézie	150
Svodná anestézie	151
Kontraindikace injekční anestézie	153
Komplikace injekční anestézie	153
Hlavní zásady prevence komplikací po injekční anestézii	154
Celkové znečitlivění	154
Extrakce zubů	154
Chirurgicko-konzervační ošetření kořenového kanálku s plněním během výkonu	156
Indikace	157
Technika provedení	157
Operace uzdiček	158
Hluboký úpon retní uzdičky	158
Vysoký úpon retní uzdičky	158
Krátký úpon podjazykové uzdičky	159
Frenulotomie	159
Frenulektomie	160
Fenestrace	160
Plantace zubů	160
Indikace plantací	162
Technika plantací	162
Prognóza plantací	163
Úrazy zubů	164
Obecné zásady při ošetřování úrazů	165
Rozdělení úrazů	165
Poranění zubních tkání	165
Zlomeniny korunky	166
Zlomeniny korunky bez ohrožení dřeně	166
Zlomeniny korunky s ohrožením dřeně	167
Zlomeniny korunky s otevřením dřeňové dutiny	168
Zlomeniny kořene	170
Zlomeniny krčkové třetiny kořene	170

Zlomeniny střední třetiny kořene	172
Zlomeniny apikální třetiny kořene	172
Poškození závěsného aparátu zubu	173
Kontuze	173
Subluxace	174
Luxace a intruze	175
Poškození kosti alveolárního výběžku	178
Úrazy v dočasném chrupu	178
Pozdní následky úrazů	179
Úrazy čelistních kostí	183
Zlomeniny alveolárního výběžku	185
Zlomeniny dolní čelisti	185
Zlomeniny střední třetiny obličejové kostry	188
Zásady výživy při poranění čelistních kostí	188
Hygiena ústní dutiny při poranění čelistních kostí	189
Zánět okostice	189
Akutní zánět okostice	189
Stadium infiltrátu	190
Stadium subperiostálního abscesu	190
Stadium submukózního abscesu	190
Chronický zánět okostice	192
Zánět čelistních kostí	192
Osteomyelitis starších dětí	192
Osteomyelitis kojenců	194
Záněty mízních uzlin v maxilofaciální oblasti	194
Akutní zánět mízních uzlin	195
Chronický zánět mízních uzlin	196
Specifické záněty mízních uzlin	197
Onemocnění čelistního kloubu	197
Poruchy vývoje čelistního kloubu	197
Záněty čelistního kloubu	198
Degenerativní změny čelistního kloubu	198
Luxace čelistního kloubu	198
Ankylóza čelistního kloubu	199
Onemocnění slinných žláz	199
Zánětlivá onemocnění slinných žláz	200
Hnisavá parotitis novorozenců	201
Hnisavá parotitis větších dětí	201
Recidivující parotitis	201
Virogení sialadenitidy	202
Sialolithiasis	203
Cysty slinných žláz	204
Tumory slinných žláz	204
Vývojové anomálie slinných žláz	205
Cysty	206
Kostní cysty zubního původu	207
Folikulární cysty	207
Radikulární cysty	207
Cysty měkkých tkání	208
Mukokéla	209
Ranula	209
Nádory	209

Odontogenní nádory	210
Ameloblastom	210
Odontogenní fibrom	211
Odontom	211
Nádory mezenchymového původu	211
Benigní nádory	211
Lymfangiom	211
Hemangiom	212
Fibrom	214
Osteomy	215
Myom	215
Maligní nádory	215
Nádory epitelového původu	218
Benigní epitelové nádory	218
Maligní epitelové nádory	218
Nepravé nádory	218
Záněty sliznice ústní dutiny (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	220
Novorozenecký a kojenecký věk	220
Batolivý věk	221
Předškolní věk	221
Školní věk	222
Terapie zánětů ústní sliznice	225
Onemocnění parodontu (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	227
Terapie parodontopatií	232
Náhrady zubů u dětí (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	234
Poslání dětské protetiky	234
Hlavní zásady dětské protetiky	234
Rekonstrukce korunky jednotlivých zubů	235
Rekonstrukce korunky stálých vitálních zubů	235
Rekonstrukce korunky stálých zubů ošetřených kořenovou výplní	241
Rekonstrukce korunky dočasných zubů	243
Náhrady chybějících zubů	244
Náhrady dočasných zubů	244
Náhrady stálých zubů	247
Fixní mezerníky	249
Fixační dlahy	249
Desky ke stavění krvácení	250
Pooperační patrové desky	251
Projevy celkových onemocnění v ústní dutině (<i>J. Komínek, E. Rozkocová</i>)	252
Projevy infekčních chorob	253
Choroby, jejichž příznaky jsou převážně lokalizovány v ústní dutině	253
Streptokokové infekce	253
Gingivitis ulcerosa	254
Záškrť	254
Virová onemocnění	255
Gingivostomatitis herpetica	255
Parotitis epidemica	258
Soor	259
Onemocnění provázená typickým nálezem v ústní dutině	260
Projevy krevních chorob	261
Onemocnění červené krevní složky	262
Anémie	262

Polyglobulie	263
Poruchy syntézy hemoglobinu	263
Onemocnění bílé krevní složky	264
Agranulocytóza	265
Leukémie	266
Krvácivé choroby	267
Koagulopatie	267
Hemofilie	267
Poruchy krevních destiček	268
Trombocytopenie	268
Trombocytopatie	269
Krvácivé stavy z cévních příčin	269
Stavění krvácení u krvácivých chorob	269
Projevy poruch metabolismu vitamínů	270
Vitamín A	271
Vitamín D	271
Vitamín K	273
Vitamíny komplexu B	274
Vitamín B ₂	274
Vitamín PP	275
Vitamín B ₁₂	275
Vitamín C	276
Projevy poruch imunitních mechanismů	278
Recidivující afty	278
Periadenitis mucosa necrotisans recurrens	279
Projevy vrozených metabolických poruch	281
Malabsorpční syndromy	281
Fenylketonurie	282
Projevy poruch činnosti žláz s vnitřní sekrecí	283
Poruchy funkce předního laloku hypofýzy	283
Diencefalohypofyzární syndromy	285
Poruchy funkce štítné žlázy	286
Poruchy funkce příštítných tělísek	288
Poruchy funkce nadledvin	289
Poruchy funkce pohlavních žláz	290
Hypofunkce Langerhansových ostrůvků pankreatu	291
Projevy systémových onemocnění kostních	291
Chondrodystrophia foetalis	292
Dysostosis multiplex	293
Dysostosis cleidocranialis	293
Osteogenesis imperfecta	294
Osteopetrosis	295
Osteodysplasia fibrosa	295
Cherubismus	295
Ostitis fibrosa generalisata cystica	297
Eozinofilní granulom	299
Morbus Hand-Schüller-Christian	300
Projevy heredodegenerativních onemocnění	300
Downova choroba	300
Ektodermální dysplazie	302
Mezoektodermální dysplazie	304
Projevy alergie	304

Atopický ekzém	307
Projevy anafylaktické reakce při stomatologickém ošetření	308
Stomatologická péče o nemocné děti	308
Hygiena ústní dutiny	309
Sanace ústní dutiny	310
Ošetřování dětí s organickými vadami	310
Ošetření akutních stomatologických onemocnění u nemocných dětí	312
Organizace systematické léčebně preventivní stomatologické péče o děti a dorost (<i>M. Semján</i>)	313